

Ph.d.-kandidatundersøkelsen 2024

Forsknings- og innovasjonsavdelingen

UNIVERSITETET I BERGEN

Innholdsfortegnelse

1. Introduksjon	3
2. Demografi	4
3. Opplæringsdel	4
4. Andre kompetansehevende aktiviteter	6
5. Pliktarbeid	7
6. Veiledning.....	8
7. Forskningsmiljø, arbeidsmiljø og infrastruktur.....	8
8. Gjennomføringstid	11
9. Internasjonalisering	12
10. Publisering.....	13
11. Administrativ støtte.....	13
12. Vurdering av oppnådd kompetanse	13
13. Videre karriere.....	16
14. Oppsummering.....	16

1. Introduksjon

Kandidatundersøkelsen sendes til alle som fullfører en ph.d.-grad ved Universitetet i Bergen. Undersøkelsen sendes til alle kandidater like etter fullført grad, i etterkant av doktorgradspromosjonene tre ganger i året. Ved slutten av året blir det utarbeidet en samlerapport. Kandidatundersøkelsen gir kandidatene mulighet til å vurdere ph.d.-programmet og dets ulike elementer. Innspillene som kommer gjennom undersøkelsen kan brukes til å heve kvaliteten på ph.d.-utdanningen som tilbys ved UiB.

Kandidatundersøkelsen er delt inn i 11 temaområder; opplæringsdel, andre kompetansehevende aktiviteter, pliktarbeid, veiledning, gjennomføringstid, arbeidsmiljø og infrastruktur, internasjonalisering, publisering, administrativ støtte, videre karriere og vurdering av oppnådd kompetanse. Jevnt over er resultatene på samme nivå som i 2023. Der det er endringer av betydning, kommenteres dette kort i rapporten.

Kandidatundersøkelsen 2024 ble sendt ut til 206 personer. De som disputerte i desember 2024 er ikke med blant respondentene for 2024, fordi datainnsamlingen er basert på e-postadresser vi får i forbindelse med påmelding til promosjon. Siden man til januar-promosjonen ikke lenger inviterer de kandidatene som disputerer i desember året før, er det formålstjenlig at datainnsamlingen avsluttes ved utgangen av november. Blant de som blir invitert til promosjonen i mai 2025, klarer vi ikke å skille respondenter som disputerte i desember 2024 og de som disputerte de første månedene i 2025.

39 prosent (N:81) har svart på hele undersøkelsen og 6 prosent (N:12) har svart på deler av den. Alle fakultet er representert blant respondentene. Svarandelen på undersøkelsen er noe høyere enn i 2023. Like fullt, når det er under 40 prosent som har svart på hele undersøkelsen, kan dette føre til at svarene blir mindre representative for gruppen som helhet.

Svar fra undersøkelsen er vedlagt i et eget dokument, der svar fra respondenter som har svart på hele og deler av undersøkelsen er inkludert. Det er lagt ved seks vedlegg; svar på institusjonsnivå og

Tabell 1: Oversikt over avlagte grader i 2024 og antall svar (hele undersøkelsen).

	Avlagte grader	Antall svar (hele und.)	Andel avlagt grad	Andel svar
HF	17	6	8,3 %	7,4 %
MN	70	28	34,3 %	34,6 %
MED	75	30	36,8 %	37,0 %
JUR	5	4	2,5 %	4,9 %
PSYK	15	5	7,4 %	6,2 %
SV	17	6	8,3 %	7,4 %
KMD	5	2	2,5 %	2,5 %

svaret fordelt på fakultet. Undersøkelsen ble sendt til flere enn 10 personer for fem av fakultetene (se *Tabell 1*), og vi har valgt å vise fakultetsvise resultater for disse fem fakultetene. Det er ikke mulig å identifisere hvem av personene undersøkelsen er sendt til, som har svart på den. Da det er færre enn 10 som fullførte en ph.d. grad ved Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) og ved Det juridiske fakultet, kan vi ikke vise disse dataene av personvern hensyn. Vær oppmerksom på at i tilfeller med få respondenter er det særlig vanskelig å trekke noen konklusjoner, men resultatene er lagt ved til informasjon.

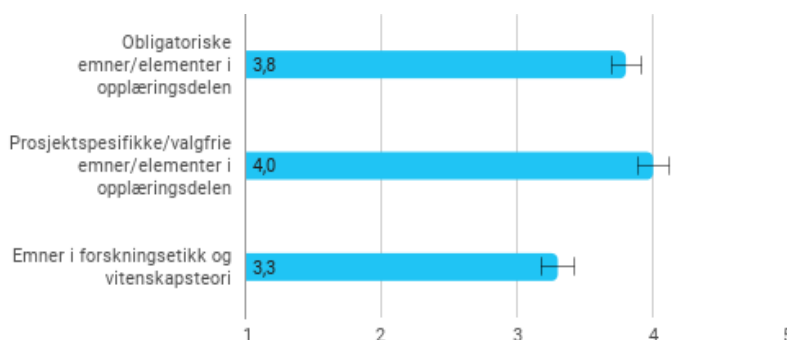
2. Demografi

Det er 98 prosent av respondentene som har fullført en avhandlingsbasert ph.d.-grad, og de resterende to prosent har avlagt en ph.d.-grad i kunstnerisk utviklingsarbeid. Det er 56 prosent er kvinner. Dette er tilsvarende tall for alle avlagte ph.d.-grader ved UiB i 2024. Av respondentene er det 72 prosent som bodde i Norge før de begynte på ph.d.-utdanningen, hvorav 84 prosent bodde på Vestlandet. Gjennomsnittsalder på respondentene er 34,5 år. Gjennomsnittsalderen varierer mellom fakultetene, fra 31,3 år til 45 år. Fordelt på fakultet, er det til dels sammenheng mellom hvordan respondentene har fordelt seg, og fordeling av avlagte grader i 2024 (*Tabell 1*). Sammenheng mellom demografien på respondentene og demografien på personene som avlagte ph.d.-graden ved UiB i 2024 kan indikere mindre skjevhet i resultatene, men siden det er knapt 40 prosent som har svart på hele undersøkelsen er det vanskelig å trekke noen endelige slutninger.

3. Opplæringsdel

Opplæringsdelen skal gi trening i faglig formidling og innføring i forskningsetikk, vitenskapsteori og vitenskapsmetode, og skal tilsvare minst 30 studiepoeng.

I undersøkelsen ble det spurt om i hvilken grad respondentene er fornøyd med ulike deler av opplæringsdelen. På en skala fra 1 til 5, der 1 er svært misfornøyd og 5 er svært fornøyd, er respondentene over middels fornøyd (*Figur 1*). Som vi ser fra figuren, er respondentene noe mer fornøyd med de prosjektspesifikke og valgfrie elementene, enn de obligatoriske emnene i opplæringsdelen og særlig emner i forskningsetikk og vitenskapsteori.

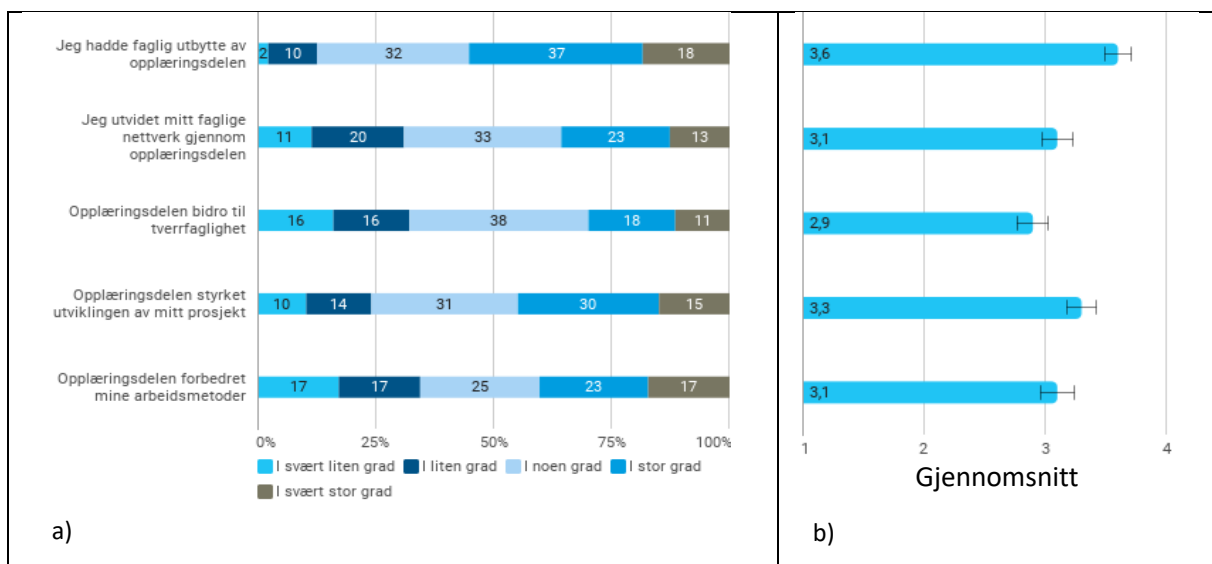
Figur 1: «I hvilken grad er du fornøyd med følgende deler av opplæringsdelen?». Gjennomsnitt av svar på skalaen 1: i svært liten grad, 2: i liten grad, 3: i noen grad, 4: i stor grad, 5: i svært stor grad.

Når det gjelder gjennomføring av opplæringsdelen tok 62 prosent av respondentene emner/deler av opplæringsdelen ved andre universiteter, og 49 prosent har svart at de var del av/tok deler av opplæringsdelen ved en forskerskole. Likt som tidligere er respondentene som tok emner ved forskerskoler, noe mer fornøyd med emnene enn gjennomsnittlig for hele opplæringsdelen. På spørsmål om hvor fornøyd respondentene var med emnene de tok ved forskerskolen, var gjennomsnittssvaret 4,3 ($\pm 0,27$) (se Vedlegg 1). I underkant av halvparten (48 prosent) av respondentene svarte at det var emner/opplæring de savnet, eller som de ønsker at UiB tilbyr. Dette var emner i metode (67,4 prosent), relevant teori (55,8, prosent) og akademisk skriving (30,2

prosent). Alle disse kategoriene av kurs tilbys av UiB, men det er sannsynligvis flere som mener at de ikke tilbys ofte nok og/eller ikke er relevante nok.

Noen av respondentene har kommentert emner i fritekst mot slutten av undersøkelsen. Når det gjelder kommentarer om kurstilbudet er det enkelte som etterlyser flere relevante kurs på ph.d.-nivå, opplæring rettet mot visse praktiske ferdigheter, eller kurs som ikke gis, f.eks. innen ledelse. Andre er ikke fornøyd med nivået på kurs som tilbys.

På spørsmål om respondentene hadde faglig utbytte av opplæringsdelen, svarte 87,4 prosent at de hadde faglig utbytte av opplæringsdelen, og 55,2 prosent at de i stor eller svært stor grad hadde faglig utbytte av opplæringsdelen. 44,8 prosent svarte at opplæringsdelen i stor til svært stor grad styrket utviklingen av prosjektet (Figur 2a). Gjennomsnittlig fant respondentene at opplæringsdelen i noen grad utvidet det faglige nettverket, bidro til tverrfaglighet og forbedret arbeidsmetodene (Figur 2b). For alle kategoriene bortsett fra én ("jeg hadde faglig utbytte av opplæringsdelen"), var det flest respondenter som vurderte påstandene til å i noen grad være riktige.

Figur 2: «Med tanke på opplæringsdelen, hvordan vil du vurdere de følgende påstandene?». a) prosentvis fordeling, b) gjennomsnitt på en skala fra 1 til 5, der 1 er i svært liten grad og 5 er i svært stor grad

4. Andre kompetansehevende aktiviteter

I tillegg til emnene og elementene ph.d.-kandidatene gjennomfører gjennom opplæringsdelen, deltar kandidatene ofte på andre kompetansehevende aktiviteter, som blant annet tilbys gjennom forskerskoler, tilbud ved instituttet eller fakultetet, eller gjennom UiB Ferd, UiBs karrieresenter for yngre forskere.

Tabell 2: «I løpet av ph.d.-graden, har du deltatt på kurs/emner med følgende tematikk?» og «I hvilken grad er du fornøyd med muligheten for å ta kurs/emner med følgende tematikk?». I siste spørsmål er respondentene som svarte «verken fornøyd eller misfornøyd» ikke inkludert i tabellen.

	Har deltatt på kurs/emner med følgende tematikk?	I hvilken grad er du fornøyd med muligheten for å ta kurs/emner med følgende tematikk?	
	Ja	Fornøyd/svært fornøyd	Misfornøyd/svært misfornøyd
Formidling	53,5 %	45,9 %	11,8 %
Karriereplanlegging	19,8 %	24,7 %	16,5 %
Undervisning/pedagogikk	25,6 %	38,8 %	16,5 %
Søknadsskriving	15,1 %	28,2 %	23,5 %
Akademisk skriving	60,5 %	51,8 %	10,6 %
Akademisk engelsk	18,6 %	28,2 %	9,4 %
Akademisk CV	24,4 %	31,8 %	11,8 %
Ikke-akademisk CV/portfolioutvikling	18,6 %	28,2 %	12,9 %

Som vi ser fra Tabell 2, har 60 prosent av ph.d.-kandidatene deltatt på kurs/emner innen akademisk skriving, over halvparten har deltatt på kurs innen formidling og en av fire på kurs i undervisning/pedagogikk. Disse tallene viser på en oppgang i deltagelse på alle kurs, bortsett fra akademisk skriving og søknadsskriving, sammenlignet med 2023. Når det gjelder kurs i akademisk CV og ikke-akademisk CV/portfolioutvikling er det en stor økning fra 2023, fra henholdsvis 1,4 prosent til 24,4 prosent og 2,8 prosent til 18,6 prosent. I tillegg til kursene som gis gjennom UiB Ferd, blir disse to tematikkene ofte blitt vektlagt når UiB Ferd blir invitert ut i fagmiljøene for å holde innlegg. Det er derfor gjerne flere kandidater som har blitt bevisstgjort gjennom tilbudene fra UiB Ferd og/eller sine enheter.

Jevnt over er respondentene verken fornøyd eller misfornøyd med muligheten til å ta kurs/emner innen de ulike tematikkene, vi har derfor lagt sammen respondentene som enten er fornøyd/svært fornøyd eller misfornøyd/svært misfornøyd. For de fleste kurs/emner er det en overvekt som er fornøyd/svært fornøyd med muligheten for å ta kurs. Andelen som er misfornøyd/svært misfornøyd med muligheten for å ta kurs/emner med ulike tematikk ligger på mellom 10-16 prosent. Det som skiller seg noe ut er søknadsskriving, som også er det kurset færrest har deltatt på.

Av respondentene er det 17,9 prosent som svarer at de har fått opplæring eller informasjon om forskningsdrevet innovasjon. 27,4 prosent svarer at de ikke vet hvordan de skulle gått frem dersom de ønsket at en av ideene eller forskningsresultat skulle realiseres i samfunnet, mens 26,2 prosent ville gjort det i samarbeid med en offentlig organisasjon. 13,1 prosent ville gjort det i samarbeid med en ideell eller privat organisasjon, og ytterligere 13,1 prosent ville gjort det gjennom kommersialisering.

5. Pliktarbeid

Det er 62 prosent av respondentene som har svart at de hadde kontraktsfestet pliktarbeid (annet karrierefremmende arbeid) som del av ph.d.-utdanningen. Tre av fire av respondentene som har svart at de hadde pliktarbeid, brukte 25 prosent av finansieringsperioden på pliktarbeid, som er forventet tidsbruk. 9,6 prosent svarer at de har brukt mellom 25-50 prosent og ytterligere 9,6 prosent svarer at de har brukt under 25 prosent av finansieringsperioden på pliktarbeid. Av respondentene som svarte at de ikke hadde kontraktsfestet pliktarbeid som del av ph.d.-utdanningen, svarte 50 prosent at de likevel gjorde arbeid som kan sammenlignes med pliktarbeid. Av disse svarte 47,1 prosent at de brukte 0-10 prosent av finansieringsperioden på denne type arbeid, mens 5,9 prosent svarte at de brukte mer enn 30 prosent av tiden på arbeid som kan sammenlignes med pliktarbeid. Dette er en nedgang fra 26,3 prosent i 2023. Det er få respondenter og derfor vanskelig å si noe sikkert om grunnen til denne nedgangen, men det har vært noe ekstra oppmerksomhet rundt omfanget av pliktarbeid på fakultetsnivå. Det anses som positivt at det i 2024 er en lavere andel som oppgir at de brukte mer enn 30 prosent av tiden på pliktarbeid.

Tabell 3 viser en oversikt over mulige oppgaver inkludert i pliktarbeidet. De vanligste oppgavene er ledelse av gruppearbeid og kollokvier, veiledning, forelesning og eksamensretting.

Av respondentene som hadde kontraktsfestet pliktarbeid, svarte 73,1 prosent at de fant pliktarbeidet faglig utviklende i noen (30,8 prosent), i stor (28,8 prosent) eller svært stor grad (13,5 prosent). Av respondentene som svarte at de i liten til svært liten grad fant det kontraktsfestede pliktarbeidet faglig utviklende, var det i hovedsak på grunn av at pliktarbeidet ble sett som lite utviklende for akademiske ferdigheter (71,4 prosent), pliktarbeidet opplevdes som ikke relevant (50 prosent), at det var lite faglig relevant/rutinearbeid (35,7 prosent) og at de ikke fikk tilstrekkelig opplæring (35,7 prosent).

Blant respondentene som ikke har kontraktsfestet pliktarbeid, men som likevel har gjort arbeid som kan sammenlignes med pliktarbeid, er den vanligste type arbeid forelesning, veiledning og formidling. Dette er i stor grad arbeid som kan potensielt være nyttig for en videre karriere innen academia.

Tabell 3: «I hvilken grad var følgende oppgaver inkludert i ditt pliktarbeid?» og «hvilke typer oppgaver gjorde du?». Siste spørsmål er stilt personer som ikke hadde kontraktsfestet pliktarbeid, men som hadde arbeid som kunne tilsvare pliktarbeid.

	I hvilken grad var følgende oppgaver inkludert i ditt pliktarbeid		Hvilke typer oppgaver gjorde du (personer som ikke hadde kontraktsfestet pliktarbeid)
	Liten/svært liten grad	Stor/svært stor grad	
Forelesning	34,7 %	40,4 %	68,8 %
Lede gruppearbeid/kollokvier	38,5 %	44,2 %	31,3 %
Veiledning	30,8 %	42,3 %	37,5 %
Eksamensretting	44,2 %	32,7 %	31,3 %
Emneansvar	53,8 %	26,9 %	12,5 %
Innovasjonsrettede aktiviteter	94,2 %	0 %	0 %
Labarbeid/verkstedarbeid som ikke kan relateres til ph.d.-prosjektet	76,9 %	23,1 %	18,8 %
Annet forskningsarbeid, ikke relatert til ph.d.-prosjektet	71,2 %	15,4 %	25,0 %
Administrativt arbeid	48,1 %	23,1 %	31,3 %
Formidling	53,8 %	21,2 %	37,5 %
Andre aktiviteter	57,7 %	11,5 %	18,8 %

6. Veiledning

Arbeidet med ph.d.-prosjektet skal foregå under individuell veiledning. Alle ph.d.-kandidater ved UiB skal som hovedregel ha to veiledere, og fakultet, grunnenhet og veiledere skal sammen sikre at kandidatene deltar i et aktivt forskningsmiljø.

Av respondentene har 97,6 prosent svart at de hadde mer enn én veileder. To eller tre veiledere i veiledningsteamet er mest vanlig; 53 prosent svarer at de hadde to veiledere, og 30,1 prosent hadde tre veiledere. Generelt er respondentene fornøyd med den veiledningen de har fått, og 84,3 prosent svarer at de er fornøyd (27,7 prosent) eller svært fornøyd (56,6 prosent) med veiledningen.

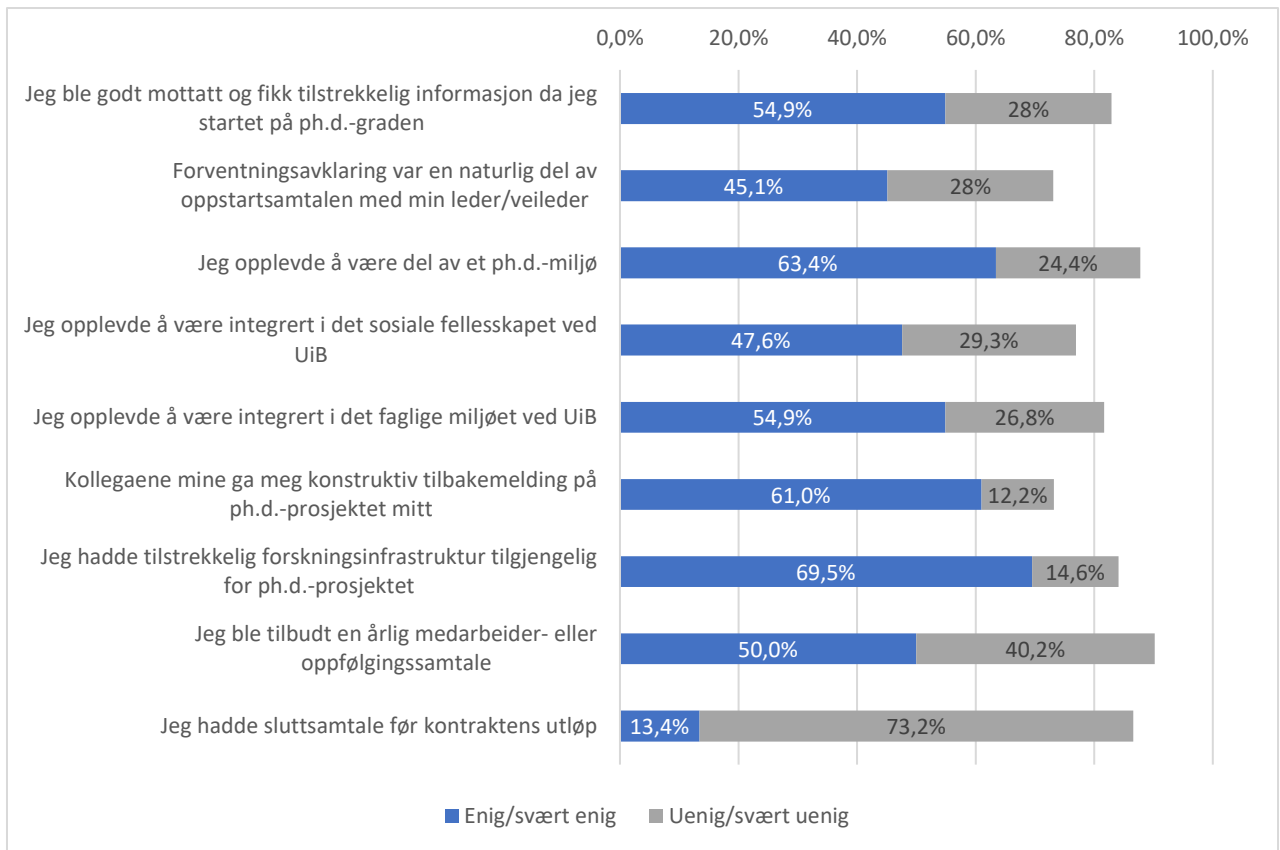
Figur 3: "I hvilken grad er du enig i følgende påstander om veileder(e)?" Svarene er et gjennomsnitt på skala fra 1 til 5, der 1 er svært uenig og 5 er svært enig.

Respondentene er i stor grad enig i at veilederne ga dem frihet til å utforme eget forskningsprosjekt, og at tilbakemeldingene de fikk fra veilederen(e) var konstruktive (Figur 3). Respondentene er også enig i at de fikk tilstrekkelig med veiledning fra veiledningsteamet. 16 prosent av respondentene oppga at de byttet veileder i løpet av ph.d.-perioden.

I fritekstsvarene var det noen kommentarer rundt veilederforholdet. Dette gikk spesielt på hovedveiledere og/eller biveiledere som ikke har vært til stede og bidratt som forventet, og at oppfølging kan bli svært personavhengig. Det blir også kommentert at veiledere bør kurses i lederskap, og at veiledere bør oppfordres til å støtte ph.d.-kandidater i å skape akademiske nettverk.

7. Forskningsmiljø, arbeidsmiljø og infrastruktur

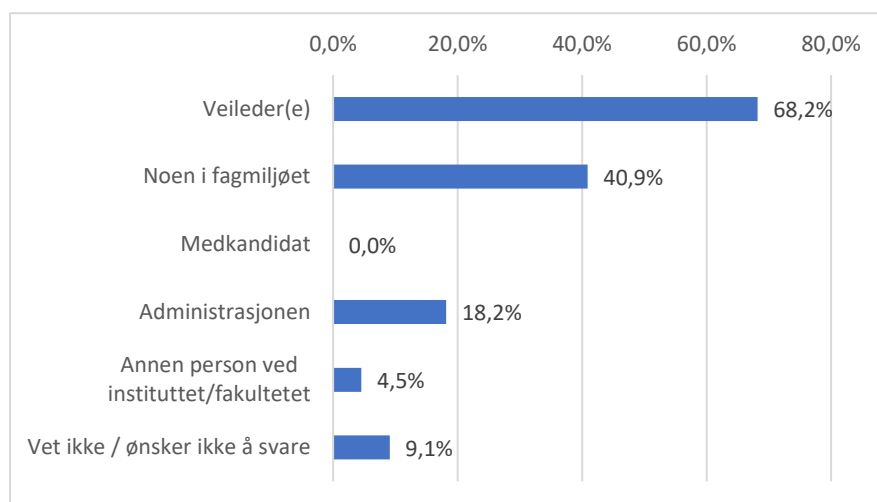
I tillegg til veiledere, er forskningsgruppe og forskningsmiljø viktige for ph.d.-kandidater. 81,7 prosent av respondentene svarer at de var del av en forskningsgruppe gjennom ph.d.-utdanningen. Videre ble det spurt en rekke spørsmål angående arbeidsmiljø og forskningsinfrastruktur som er vist i Figur 4. Respondentene var særlig enig i at de opplevde å være en del av et ph.d.-miljø (63,4 prosent), at de fikk konstruktiv tilbakemelding på ph.d.-prosjektet fra kollegaer (61 prosent) og at de hadde tilstrekkelig forskningsinfrastruktur tilgjengelig for ph.d.-prosjektet (69,5 prosent).

Figur 4: «I hvilken grad vil du si deg enig i følgende påstander om arbeidsmiljø og forskningsinfrastruktur?». Personer som har svart «verken enig eller uenig» er ikke vist i figuren.

På spørsmål om de fikk tilbud om en årlig medarbeider- eller oppfølgingssamtale, var det 40,2 prosent som svarte at de var uenig eller svært uenig, noe som er en liten nedgang fra 42,6 prosent i 2023. Medarbeidersamtale er noe som skal gjennomføres for alle stipendiater ansatt ved UiB, mens oppfølgingssamtale er noe som skal tilbys kandidater som er eksternt ansatt. Andelen som svarte at de ikke har fått tilbud om medarbeider- eller oppfølgingssamtale viser i så måte ikke hvorvidt enhetene har oppfylt kravet om gjennomført medarbeidersamtale for sine stipendiater, men det gir en pekepinn på oppfølgingen som den samlede gruppen kandidater får fra ledelsen ved enheten de er tilknyttet i ph.d.-utdanningen.

Som det også er påpekt tidligere år, er det fremdeles et forbedringspotensial når det gjelder arbeidsmiljø som vist i Figur 4. Blant annet er det kun 47,6 prosent som svarer at de er enig/svært enig i at de opplevde å være integrert i det sosiale fellesskapet ved UiB, og 54,9 prosent som opplevde å være integrert i det faglige miljøet ved UiB. Det var videre under halvparten av respondentene som svarte at de var enig/svært enig i at forventningsavklaring var en naturlig del av oppstartssamtalen med leder/veileder.

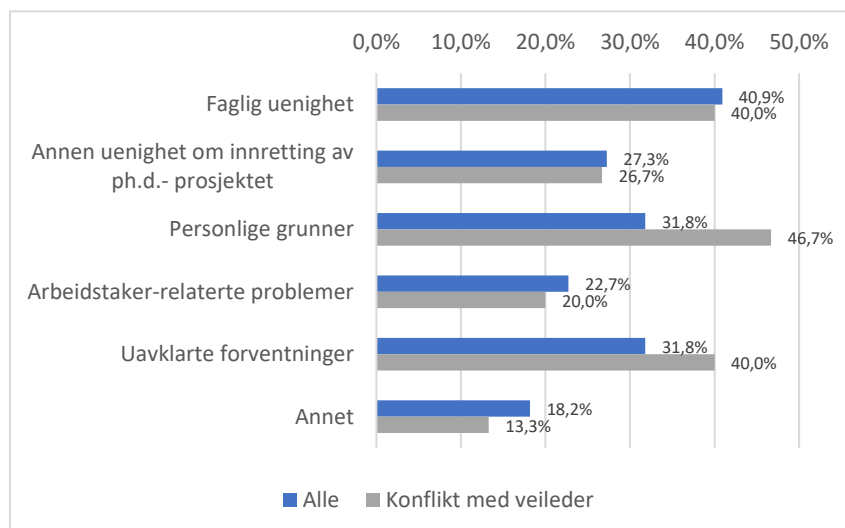

Figur 5: «Hvem har du opplevd konflikt med?» (mulig å hake av for flere alternativer)

I undersøkelsen ble det spurt om respondentene hadde opplevd konflikt i sin arbeidssituasjon. 26,8 prosent svarte ja på dette spørsmålet. Av respondentene som har opplevd konflikt i sin arbeidssituasjon, har hele 68,2 prosent svart at konflikten har vært med veileder og 40,9 prosent at det har vært med noen i fagmiljøet, mens 18,2 prosent har svart at

konflikten har vært med administrasjonen (Figur 5). Det er noe overlapp mellom disse kategoriene. Andelen som har svart at konflikten de har opplevd er med veileder utgjør 17,2 prosent av alle som har svart på undersøkelsen.

Grunnen til konflikt varierer (se Figur 6), men flest respondenter har svart at konflikten gikk ut på faglig uenighet (40,9 prosent), uavklarte forventninger (31,8 prosent) og personlige grunner (31,8 prosent) oppgis av like stor andel respondenter, og annen uenighet om innretting av ph.d.-prosjektet (27,3 prosent).

Figur 6: Svar på spørsmålet: "Hva gikk konflikten(e) ut på?" (mulig å hake av for flere alternativ). I figuren vises alle som har svart at de har opplevd konflikt, og svarfordeling blant respondentene som har opplevd konflikt med veileder.

I undersøkelsen ble det videre spurt om respondentene fikk hjelp til å løse konflikten(e). 68,2 prosent av respondentene svarte at konflikten ble løst enten ved å få hjelp (31,8 prosent) eller av kandidaten selv (36,4 prosent). 9,1 prosent svarer at konflikten forble uløst, mens 22,7 prosent ikke ønsker å svare/vet ikke. Av respondentene som fikk hjelp til å løse konflikten, var det instituttleder eller

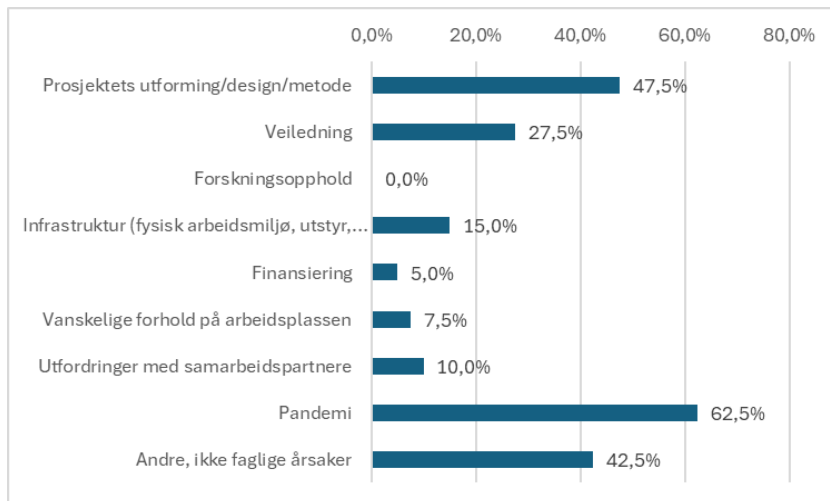
senterleder (71,4 prosent) eller forskningsgruppeleder (71,4 prosent) som i størst grad hjalp med å løse konflikten.

I fritekstdelen av undersøkelsen er det noen kommentarer som handler om arbeidsmiljøet. Her nevnes fravær av støtte for og oppfølging av mental helse, og at dårlig dialog med administrasjonen legger en byrde til en krevende arbeidssituasjon. Videre savner noen et sosialt miljø og kommenterer at de har følt seg isolert, og nevner at UiB burde legge bedre til rette for faglige og sosiale fellesskap.

8. Gjennomføringstid

Ved UiB var det i 2024 67 prosent som hadde fullført ph.d.-utdanningen innen seks år. Dette er et poengs nedgang fra tidligere år¹. Det såkalte seksårsmålet er et bruttomål, og tar ikke hensyn til godkjent sykefravær eller lov- eller avtalefestede permisjoner. Av respondentene i undersøkelsen svarer 46,3 prosent at de fullførte ph.d.-utdanningen innen opprinnelig prosjektperiode (dvs. totalperiode fratrasket godkjent sykefravær, lov- eller avtalefestet permisjoner). Av respondentene som oppga at de ikke fullførte innen planlagt prosjektperiode, brukte 42,5 prosent mindre enn et år ut over planlagt prosjektperiode, og 22,5 prosent brukte ett år ut over planlagt prosjektperiode.

I Figur 7 viser vi en oversikt over årsak til forsinkelse. Årsaken til forsinkelsen var fremdeles i stor grad

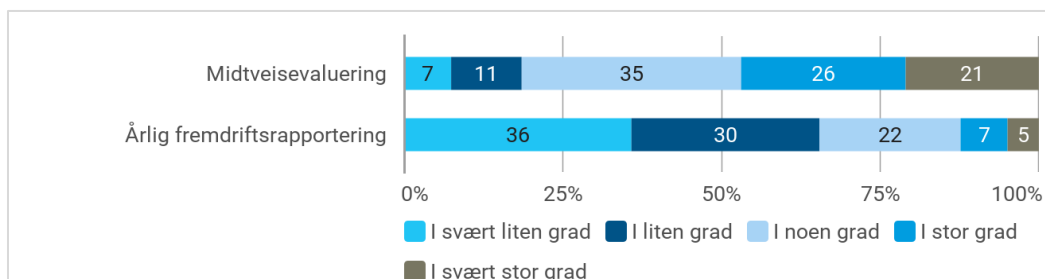

knyttet til pandemi (62,5 prosent mot 70,3 prosent i 2023). Det er forventet at andelen som opplever forsinkelse basert på pandemi vil gå ytterligere ned de kommende årene. Andre årsaker var prosjektets utforming, design eller metode (47,5 prosent), eller andre, ikke-faglige årsaker (42,5 prosent).

Figur 7: «Hva var årsaken til forsinkelsen?» (mulig å hake av for flere årsaker)

To viktige elementer i UiBs kvalitetssystem for ph.d.-

utdanning for oppfølging av ph.d.-kandidatene, er årlig fremdriftsrapportering og midtveisevaluering. I undersøkelsen ble det spurt om i hvilken grad respondentene opplevde elementene nyttig for gjennomføringen av ph.d.-graden (Figur 8). I underkant av halvparten av respondentene (46,9 prosent) fant midtveisevalueringen i stor eller svært stor grad nyttig, og 34,6 prosent fant den nyttig i noen grad. En mindre andel fant den årlige fremdriftsrapporteringen nyttig for gjennomføringen, og kun 12,3 prosent fant den i stor eller svært stor grad nyttig, mens 22,2 prosent av respondentene oppgir at de fant fremdriftsrapporteringen i noen grad nyttig.

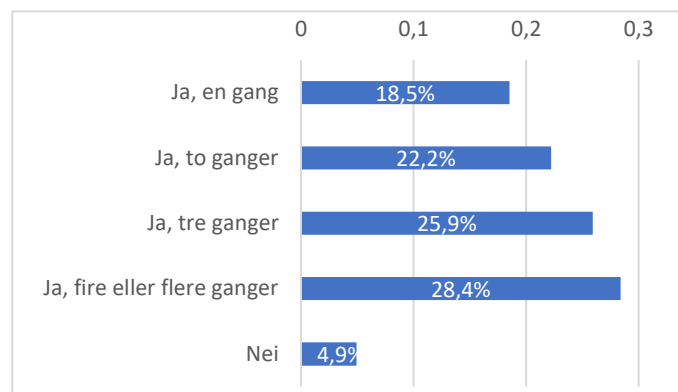

Figur 8: «I hvilken grad opplevde du følgende elementer nyttig for gjennomføringen av din grad?»

¹ [Database for statistikk om høyere utdanning](#), HK-dir

9. Internasjonalisering

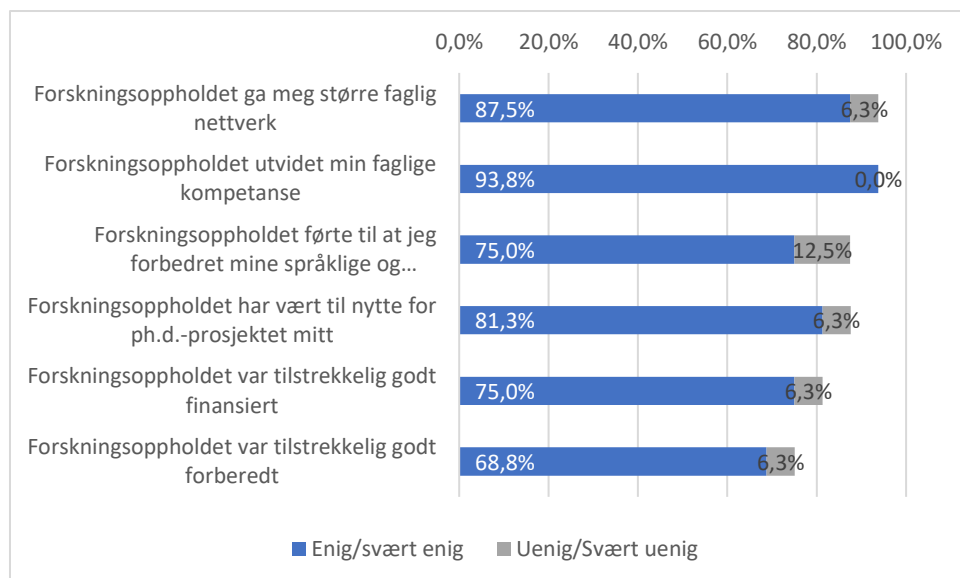
Internasjonalisering gjennom både presentasjon av forskning på internasjonal konferanse og besøk ved institusjoner i utlandet er viktig for nettverksbygging og en videre forskerkarriere. Blant respondentene er det hele 95,1 prosent av respondentene som har presentert forskningen sin på en internasjonal konferanse, og 76,6 prosent oppgir at de har presentert forskningen sin på en internasjonal konferanse to eller flere ganger (Figur 9).

Figur 9: «Har du presentert forskningen din på en internasjonal konferanse, og hvis ja hvor mange ganger?»

Det er mindre vanlig med ett eller flere forskningsopphold som varer lengre enn tre måneder. 18,5 prosent av respondentene svarer at de har vært på et slikt forskningsopphold en eller flere ganger. Av respondentene som var på forskningsopphold, hadde 43,8 prosent sitt lengste forskningsopphold i Europa, utenfor Norge, mens 31,3 prosent var i Latin- og Nord-Amerika. I årets undersøkelse ble forskningsopphold på alle kontinenter rapportert. 75,0 prosent som var på forskningsopphold, fikk støtte eller stipendmidler for å finansiere forskningsoppholdet.

I Figur 10 viser vi svar på en rekke spørsmål knyttet til forskningsopphold. Blant respondentene som har vært på et forskningsopphold som varte lengre enn tre måneder, finner en svært stor andel at forskningsoppholdet har vært nyttig, ved at det i stor eller svært stor grad ga dem et større faglig nettverk (87,5 prosent), utvidet den faglige kompetansen (93,8 prosent), og var nyttig for ph.d.-prosjektet (81,3 prosent). Videre var en stor andel enig i at forskningsoppholdet var tilstrekkelig godt finansiert (75,0 prosent) og forberedt (68,8 prosent). Tre av fire som har vært på et forskningsopphold svarer at oppholdet forbedret de språklige og interkulturelle ferdighetene.

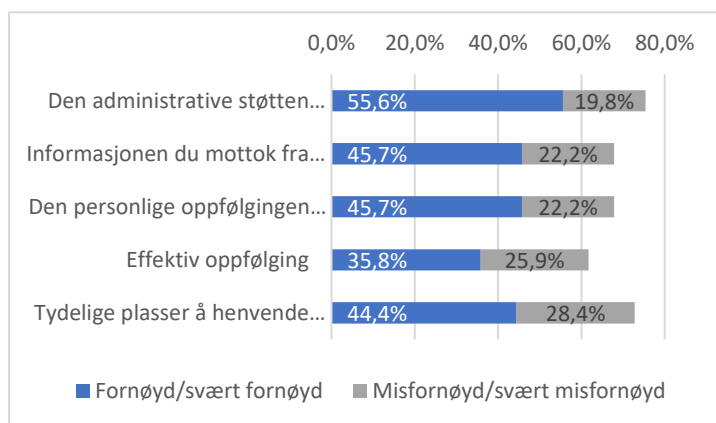
Figur 10: "I hvor stor grad er du enig eller uenig i følgende utsagn om forskningsopphold?". Kategorien "verken enig eller uenig" er ikke tatt med i figuren.

10. Publisering

Av de 226 avhandlingsbaserte doktorgradene som ble oppnådd i 2024, var 91,0 prosent artikkelbaserte avhandlinger. Dette reflekteres i undersøkelsen, og 98,7 prosent av respondentene har publisert eller fått artikler godkjent for publisering i fagfelleverderte tidsskrifter (ikke vist, se Vedlegg 1). 15 prosent av respondentene svarer at de har publisert materiale i bokformat fra ph.d.-avhandlingen.

11. Administrativ støtte

Litt over halvparten oppgir at de er fornøyd eller svært fornøyd med den administrative støtten de fikk fra universitetet gjennom ph.d.-utdanningen (Figur 11).

Figur 11: "I hvilken grad er du fornøyd med følgende punkter omkring den administrative støtten?". Svar er delt opp i fornøyd/svært fornøyd og misfornøyd/svært misfornøyd.

Enkelte respondenter har omtalt den administrative støtten i fritekst, særlig kandidater som har opplevd den administrative oppfølgingen som mangelfull. De kritiske kommentarene handler om at man savner oppfølging både gjennom pandemien og etterpå, det gjelder svar på henvendelser som har uteblitt og uklarhet om hvem man skulle henvende seg til. Videre har dette ført til opplevd administrativ byrde på kandidater og veiledere. Det nevnes også mangelfull informasjon om forhold knyttet til

utenlandsopphold, innleveringer, undervisning og praktiske sider ved avslutning av avhandlingen. Det nevnes også problemer med lite eller ingen assistanse fra støttetjenester som IT, økonomiavdelingen og teknisk administrasjon.

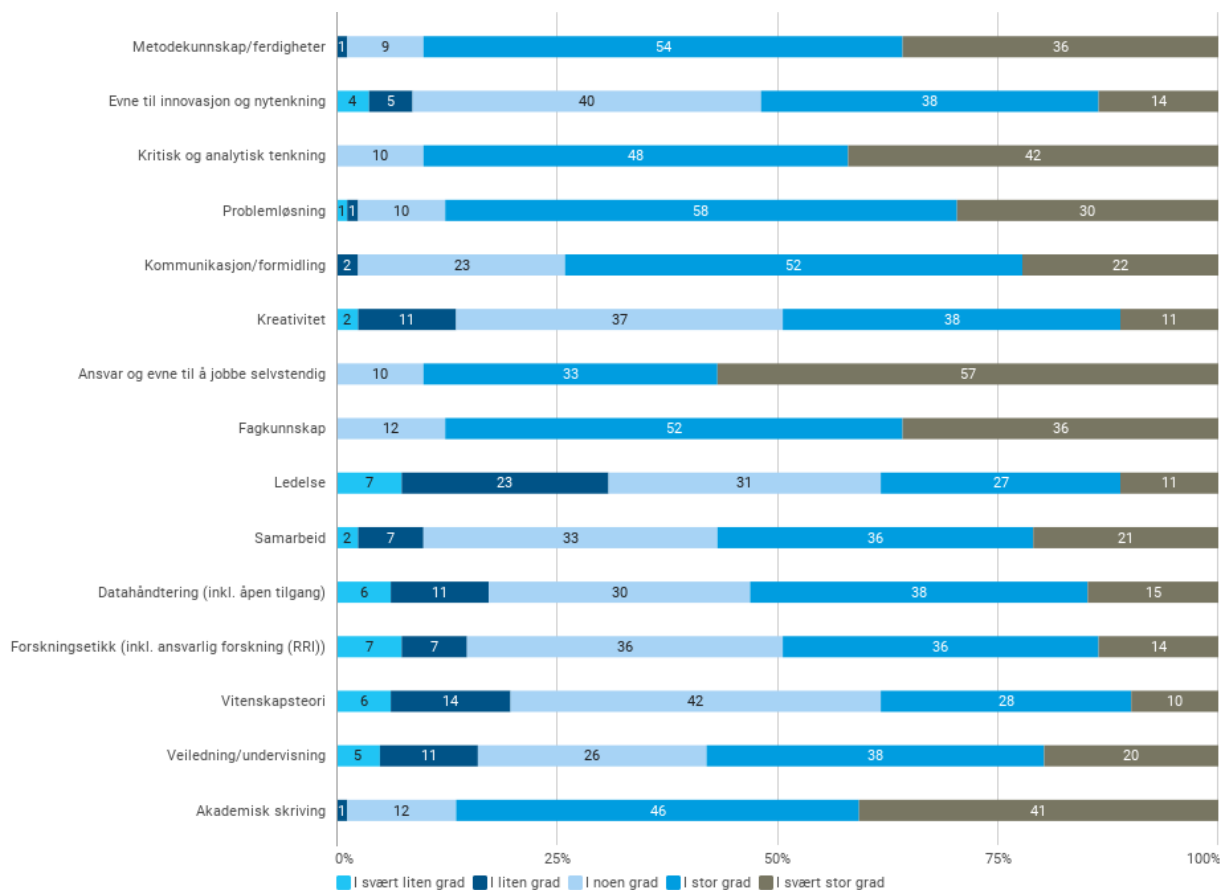
12. Vurdering av oppnådd kompetanse

I siste del av ph.d.-kandidatundersøkelsen ber vi respondentene svare på hvordan de vil vurdere graden av oppnådde kunnskaper, ferdigheter og kompetanser etter endt ph.d.-utdanning (Figur 12). Dette er samme spørsmål som ble spurt i ph.d.-alumnusundersøkelsen² som ble gjennomført ved UiB i 2023. I alumnusundersøkelsen ba vi også respondentene om å svare på i hvilken grad denne kunnskapen er viktig i den videre karrieren. I Tabell 4 vises gjennomsnittet for hver kategori, sammen med gjennomsnittssvarene fra alumnusundersøkelsen, i tillegg til svar på spørsmålet fra alumnusundersøkelsen om i hvilken grad disse kunnskapene, ferdighetene og kompetansene er viktig i den nåværende stillingen, samt forskjell på vurdert oppnådd kompetanse blant respondentene i kandidatundersøkelsen som akkurat er ferdig med ph.d.-utdanningen, og respondentene i

² [Ph.d.-alumnusundersøkelsen 2023](#) – En undersøkelse blant doktorer som fullførte ph.d.-utdanningen ved UiB i årene 2016 til 2019

alumnusundersøkelsen som fullførte ph.d.-utdanningen tre til seks år før de besvarte undersøkelsen.

Gjennomsnittlig vurderer respondentene av ph.d.-kandidatundersøkelsen at de i stor grad har oppnådd kompetanse innen metode, kritisk og analytisk tenkning, problemløsning, fagkunnskap, akademisk skriving og ansvar og evne til å jobbe selvstendig. Områdene der respondentene gjennomsnittlig vurderer graden av oppnådde kunnskaper, ferdigheter og kompetanser lavest er innen ledelse, kreativitet og vitenskapsteori.

Figur 12: «Hvordan vil du vurdere graden av oppnådde kunnskaper, ferdigheter og kompetanser etter endt ph.d.-utdanning?»

Tabell 4: "Hvordan vurderer du å ha oppnådd følgende kunnskaper, ferdigheter og kompetanser etter endt ph.d.-stilling?", både fra ph.d.-kandidatundersøkelsen 2024 og alumnusundersøkelsen 2023, og "I hvilken grad er følgende kunnskaper, ferdigheter og kompetanser viktige i din nåværende stilling?" fra alumnusundersøkelsen 2023. Svarene er presentert som gjennomsnittet på en skala fra 1 til 5, der 1 er i liten grad og 5 er i svært stor grad. Tallene fra ph.d.-kandidatundersøkelsen 2024 har en usikkerhet på mellom $\pm 0,14$ og $\pm 0,24$, mens tallene fra alumnusundersøkelsen har en usikkerhet på $\pm 0,08$ og $\pm 0,16$.

	Kandidat-undersøkelsen	Alumnus-undersøkelsen ³	Alumnus-undersøkelsen ⁴	Forskjell kandidat- og alumnus-undersøkelsen (vurdert oppnådd kunnskaper, ferdigheter og kompetanser)
	Hvordan vil du vurdere graden av oppnådde kunnskaper, ferdigheter og kompetanser etter endt ph.d.-utdanning?	Hvordan vurderer du å ha oppnådd følgende kunnskaper, ferdigheter og kompetanser etter endt ph.d.-utdanning?	I hvilken grad er følgende kunnskaper, ferdigheter og kompetanser viktige i din nåværende stilling?	
Metodekunnskap/ferdigheter	4,25	4,26	4,10	-0,01
Evne til innovasjon og nytenkning	3,53	3,59	3,73	-0,06
Kritisk og analytisk tenkning	4,32	4,36	4,32	-0,04
Problemløsning	4,14	4,12	4,23	0,02
Kommunikasjon/formidling	3,94	3,83	4,17	0,11
Kreativitet	3,44	3,37	3,62	0,07
Ansvar og evne til å jobbe selvstendig	4,47	4,45	4,50	0,02
Fagkunnskap	4,23	4,20	4,37	0,03
Ledelse	3,11	2,69	3,36	0,42
Samarbeid	3,65	3,51	4,30	0,14
Datahåndtering (inkl. åpen tilgang)	3,44	3,38	3,45	0,06
Forskningsetikk (inkl. ansvarlig forskning)	3,41	3,58	3,31	-0,17
Vitenskapsteori	3,22	3,38	2,84	-0,16
Veiledning/undervisning	3,57	3,39	3,51	0,18
Akademisk skriving	4,26	4,19	3,73	0,07

Tabell 4 viser at det er små forskjeller mellom den vurderte oppnådde kompetansen i de to undersøkelsene. I to av tre kategorier vurderer respondentene av kandidatundersøkelsen høyere oppnådd kunnskaper, ferdigheter og kompetanser enn respondentene i alumnusundersøkelsen, selv om differansen i de fleste kategorier er liten. Kun i kategorien «ledelse» er forskjellen over 0,2, og kun datahåndtering og forskningsetikk har gått ned fra kandidatundersøkelsen 2023, selv om det er små forskjeller. To av kategoriene der respondentene av kandidatundersøkelsen oppgir å ha oppnådd større kunnskap, ferdighet og kompetanse enn i alumnusundersøkelsen, er blant kategoriene der det er oppgitt lavest kunnskap. Dette gjelder ledelse og datahåndtering.

³ [Ph.d.-alumnusundersøkelsen 2023](#) – En undersøkelse blant doktorer som fullførte ph.d.-utdanningen ved UiB i årene 2016 til 2019

⁴ [Ph.d.-alumnusundersøkelsen 2023](#) – En undersøkelse blant doktorer som fullførte ph.d.-utdanningen ved UiB i årene 2016 til 2019

13. Videre karriere

Tabell 5 viser respondentenes karriereplaner etter endt ph.d.-utdanning. Det er flest av respondentene som har videre karriereplaner innen universitets- og høyskolesektoren (UH-sektoren) (51,9 prosent). To av tre av respondentene oppgir at de planlegger sin videre karriere ved utdannings- og forskningsinstitusjoner (UoF), dvs. UH-sektoren, instituttsektoren og universitetssykehus. Dette er tilsvarende den andelen som svarte at de arbeidet innen UoF-sektoren i alumnusundersøkelsen som ble gjennomført ved UiB i 2023.³ 43,2 prosent av respondentene svarer at karriereplanene har endret seg siden de startet ph.d.-utdanningen.

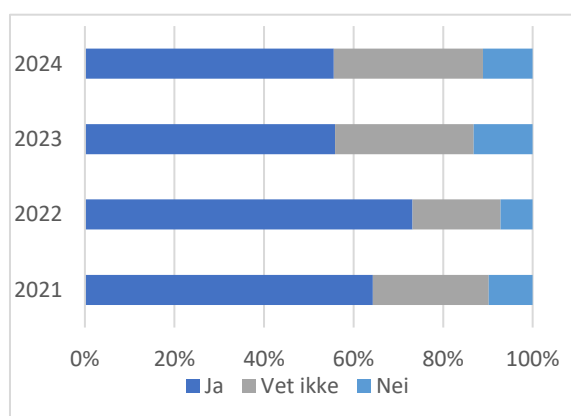
Blant de 35,8 prosent av respondentene som ikke planlegger en karriere innen academia (innen UH- eller instituttsektoren), oppgis usikre arbeidsforhold som en viktig grunn (58,6 prosent). Videre oppgis lønnsbetingelsene i UH-sektoren (55,2 prosent), og publiserings- og finansieringspress (48,3 prosent) som grunner til at en stilling i disse sektorene er mindre attraktive (se vedlegg). En av fire oppgir at de mistet interessen for å arbeide innen disse sektorene i løpet av ph.d.-graden.

Tre av fire av respondentene svarer at de er i eller har fått tilbud om en hva de mener er relevant stilling (se vedlegg 1). Andelen av ferdige doktorer fra UiB som svarer at de er i eller har fått tilbud om en relevant stilling har holdt seg over 70 prosent de siste årene, og de viser at det er et jevnt godt arbeidsmarked for doktorer med ph.d.-graden sin fra UiB.

Tabell 5: Respondentenes karriereplaner etter endt ph.d.-utdanning. Privat sektor inkluderer også ideell organisasjon, interesseorganisasjon, frivillig organisasjon og selvstendig næringsdrivende.

Sektor	Andel
UH-sektoren	51,9 %
Instituttsektoren	12,3 %
Universitetssykehus	9,9 %
Helse- og sosialsektoren	3,7 %
Annen offentlig sektor	4,9 %
Privat sektor	8,6 %
Annet	8,6 %

14. Oppsummering

Figur 13: "Vil du anbefale andre å ta en ph.d.-utdanning?"

Ph.d.-kandidatundersøkelsen gir et bilde av hvordan doktorene som akkurat har gjennomført en ph.d.-utdanning, vurderer utdanningen de har vært gjennom. Som tidligere nevnt er det relativt få, 40 prosent, som har besvart undersøkelsen. Dette kan føre til at svarene blir mindre representative for gruppen som helhet, men det gir likevel en pekepinn på hvordan ph.d.-kandidatene som fullfører en ph.d.-grad ved UiB, vurderer ph.d.-utdanningen de nettopp har vært gjennom.

Generelt gir undersøkelsen et positivt bilde på ph.d.-utdanningen, men at det er områder for forbedring. 72,8 prosent av ph.d.-kandidatene er fornøye (39,5 prosent) eller svært fornøye (33,3 prosent) med ph.d.-utdanningen, mot 64,7 prosent i 2023. 55,6 prosent svarer at de vil anbefale andre å ta en ph.d.-utdanning (Figur 13). Figuren viser at andelen som vil anbefale å ta en ph.d.-

utdanning er likt med det kullet som ferdigstilte ph.d.-utdanningen i 2023 og lavere enn de foregående årene. Samtidig er det en noe større andel i 2024 som er usikker på om de vil anbefale en ph.d.-utdanning. Dette resulterer i at det er en liten nedgang i andelen som ikke vil anbefale en ph.d.-utdanning sammenlignet med 2023.

En stor andel av respondentene har hatt faglig utbytte av opplæringsdelen, og opplevde at opplæringsdelen styrket utviklingen av prosjektet. Det er fremdeles litt å hente på kursene som tilbys ved UiB, og respondentene var gjennomsnittlig fornøyd med kursene/emnene de deltok på i forbindelse med opplæringsdelen. Tilsvarende som tidligere undersøkelser, er det en større andel som er fornøyd med kursene de tok som var arrangert av forskerskoler. En mulig forklaring kan være at dette er kurs som oppleves som mer relevant eller faglig nærmere tematikken på ph.d.-prosjektet.

Tre av fire som hadde kontraktsfestet pliktarbeid (annet karrierefremmende arbeid) som del av ph.d.-utdanningen, fant at pliktarbeidet var faglig utviklende. Disse respondentene gjorde arbeid som potensielt kan være nyttig for en videre karriere innen akademia, som forelesning, veiledning og formidling. Halvparten av respondentene som ikke hadde kontraktsfestet pliktarbeid svarte at de likevel gjorde arbeid som kunne sammenlignes med pliktarbeid.

Av respondentene er 84,3 prosent fornøyd eller svært fornøyd med veiledningen de har fått gjennom ph.d.-utdanningen, og 81,7 prosent var del av en forskningsgruppe. Respondentene er i stor grad enige i at veilederen(e) ga dem frihet til å utforme eget forskningsprosjekt, ga konstruktive tilbakemeldinger og at de fikk tilstrekkelig veiledning. En lavere andel svarer at de er enig/svært enig i at de opplever å være integrert i det faglige miljøet ved UiB, eller at forventningsavklaring var en naturlig del av oppstartssamtalen med leder/veileder. Kun halvparten oppga at de ble tilbudt en årlig medarbeider- eller oppfølgingsamtale.

Det er 26,8 prosent av respondentene som svarer at de har opplevd konflikt i sin arbeidssituasjon. Blant respondentene som har opplevd konflikt, er det vanligst å oppleve konflikt med veileder, noen i fagmiljøet eller administrasjonen. Andelen som har svart at de har opplevd konflikt med veileder er tilsvarende som tidligere år. 68,2 prosent svarte at konflikten ble løst, enten av kandidaten selv eller ved å få hjelp.

Så godt som alle respondentene har presentert forskningen sin på en internasjonal konferanse minst én gang, men kun en av fem har vært på et forskningsopphold som varte mer enn tre måneder. En stor andel av de som har vært på et forskningsopphold svarte at det var nyttig ved at det ga dem et større faglig nettverk, utvidet den faglige kompetansen og var nyttig for ph.d.-prosjektet.

Vurderingen av den oppnådde kunnskapen, ferdigheter og kompetanser etter endt ph.d.-utdanning er i stor grad lik som resultatene fra alumnusundersøkelsen som ble gjennomført i 2023.

Rundt to av tre ønsker å fortsette karrieren innen UoF-sektoren (UH- og institutt-sektoren og universitetssykehus), og halvparten planlegger en videre karriere innen UH-sektoren. Av kandidatene som ikke planlegger en karriere innen akademia (UH- eller instituttsektoren) oppgis usikre arbeidsforhold, lønnsbetingelser og publiserings- og finansieringspress som grunner til at en stilling innen disse sektorene er mindre attraktive.

